

Sygn. akt VII U 648/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 maja 2022 r. w Warszawie

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 18 marca 2021 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

B. K. 16 kwietnia 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 18 marca 2021 r. znak: (...). Odwołujący wniósł o zmianę skarżonej decyzji w części zawieszającej wypłatę świadczenia, poprzez przyznanie prawa do wypłaty świadczenia w kwocie 4.159,81 zł, ustalonej tą decyzją. W uzasadnieniu odwołania, B. K. podniósł, że nie zachodzą podstawy do zawieszenia wypłaty należnego mu świadczenia emerytalnego, ponieważ emerytura wojskowa została przyznana na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (odwołanie k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że na mocy skarżonej decyzji przyznał wnioskodawcy emeryturę w oparciu o przepisy ustawy emerytalnej, przy czym wypłata świadczenia została zawieszona, ponieważ ubezpieczony pobiera emeryturę z Wojskowego Biura Emerytalnego. Odnosząc się do argumentacji odwołującego organ rentowy powołał się na treść art. 2 ust. 1 i art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej wskazując, że B. K. rozpoczął służbę wojskową prze 1 stycznia 1999 r., wobec czego nie ma podstaw do łączenia wypłaty emerytury powszechnej i emerytury wojskowej (odpowiedź na odwołanie k. 5 a.s.).

W dalszym toku postępowania ubezpieczony podniósł, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r. (I UK 426/17), o wyjątku od stosowania zasady wypłaty jednego świadczenia decyduje nie data powołania do służby wojskowej, lecz brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu cywilnego stażu emerytalnego. Odwołujący tymczasem pobiera wojskową emeryturę przyznaną decyzją z 17 stycznia 1997 r. za służbę wojskową, którą pełnił w latach 1968 – 1996, do której obliczenia nie uwzględniono cywilnego stażu pracy (pismo odwołującego z 31.05.2021 r. k. 12 a.s.).

Organ rentowy wskazał wówczas, że jak wynika z pisma Wojskowego Biura Emerytalnego, do obliczenia emerytury wojskowej B. K. uwzględniono okresy zatrudnienia ubezpieczonego po zakończeniu służby wojskowej, tj. okres od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2000 r., co skutkuje oceną, że nie jest możliwa wypłata świadczenia powszechnego. W wypadku, gdyby do obliczenia emerytury powszechnej nie uwzględnic okresów zatrudnienia przyjętych uprzednio przez wojskowy organ rentowy, ubezpieczony nie spełniałby przesłanki przyznania emerytury w postaci wykazania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (pismo ZUS z 12.07.2021 r. k. 24 a.s.).

W pismach z 12 sierpnia 2021 r. i 20 października 2021 r. odwołujący podniósł, że dla podwyższenia podstawy wymiaru emerytury wojskowej z 73,80% do 75% wojskowemu organowi rentowemu wystarczyłoby uwzględnienie niepełnego roku pracy „cywilnej”, nie zaś cały okres wskazany w piśmie WBE z 2 czerwca 2020 r., ponieważ w latach 1998-2000 jego łączny wymiar zatrudnienia przekraczał 1 etat. W takim wypadku, do obliczenia emerytury powszechnej w oparciu o staż pracy nieuwzględniony na poczet wysokości świadczenia wojskowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien był uwzględnić, że B. K. wykazał 25-letni staż pracy (pisma odwołującego z 12.08.2021 r. k. 34 a.s., z 20.10.2021 r. k. 44-45 a.s.).

W odpowiedzi na powyższe stanowisko odwołującego, ZUS wskazał, że wymiar czasu pracy ubezpieczonego pozostaje bez wpływu na przyznanie świadczenia emerytalnego, gdyż znaczące są wyłącznie całe okresy składkowe i nieskładkowe (pismo ZUS z 14.12.2021 r. k. 53 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. ma prawo do emerytury wojskowej przyznanej na podstawie decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z 17 stycznia 1997 r. znak: (...). Do ustalenia prawa do emerytury wojskowej oraz wysokości świadczenia ubezpieczonemu przyjęto procentowy wymiar emerytury w wymiarze 73,80%, na który złożył się okres służby wojskowej od 26 września 1968 r. do 30 września 1996 r. w wymiarze 28 lat i 5 dni (decyzja WBE z 17.01.1997 r. k. 15 a.e.w.).

Po przejściu na emeryturę wojskową B. K. był zatrudniony w ramach stosunku pracy w Urzędzie Miasta L. od 2 kwietnia 1991 r. do 31 maja 2004 r., w Ministerstwie Obrony Narodowej od 1 października 1996 r. do 31 października 2001 r., w Urzędzie Miejskim w N. od 1 kwietnia 1998 r. do 31 marca 2003 r., w (...) w L. od 12 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2005 r., w Akademii (...) od 4 września do 3 grudnia 2006 r., w (...) w N. od 1 maja 2013 r. do 31 sierpnia 2020 r. (świadczenia pracy: z 31.05.2004 r. k.5 a.r., z 31.10.2001 r. k.10 a.r., z 28.03.2003 r. k.11, świadectwo pracy z 31.12.2005 r. k. 12 a.r., z 19 grudnia 2006 r. k. 13 a.r.).

Okres zatrudnienia od 1 stycznia 1998 r. do 31 marca 2001 r. został doliczony odwołującemu do wysługi emerytalnej jako okres zatrudnienia po zwolnieniu ze służby wojskowej na podstawie decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z 13 czerwca 2001 r. Doliczenie ww. okresu zatrudnienia miało wpływ na wysokość emerytury, której wymiar procentowy na podstawie ww. decyzji podwyższono do 75,00% (decyzja WBE z 13.06.2001 r. k. 89 a.e.w.).

Na 1 marca 2021 r. wysokość emerytury wojskowej B. K., z uwzględnieniem waloryzacji, wynosiła 7.051,61 zł (decyzja WBE z 5.03.2021 r. k. 163 a.e.w.).

B. K. 9 marca 2021 r. zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z wnioskiem o emeryturę. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy decyzją z 18 marca 2021 r. znak: (...) przyznał odwołującemu emeryturę obliczoną na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie wyniosło 4.159,81 zł. Organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury, ponieważ odwołujący pobiera emeryturę wojskową, informując, że wypłacane może być wyłącznie jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego (wniosek o emeryturę, k. 1-3 a.r.; decyzja ZUS z 18.03.2021 r. k.26 a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych (a.r.) i aktach dotyczących emerytury wojskowej (a.e.w.), z wymienieniem kart poszczególnych akt. Dowody te nie budziły zastrzeżeń i zostały uznane przez Sąd w całości za wiarygodne. Stan faktyczny był przy tym

bezsportny, spór koncentrował się natomiast na interpretacji przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Przedmiotem sporu w toczącym się postępowaniu jest prawo ubezpieczonego B. K. do wypłaty zawieszony emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Do ustalenia uprawnień do tego świadczenia i jego wysokości Wojskowe Biuro Emerytalne, wypłacające emeryturę wojskową uwzględniło okres służby wojskowej w latach 1968-1996, ale również okres zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej w latach 1998-2000, co doprowadziło do podwyższenia wymiaru świadczenia z 73,8% do 75% podstawy wymiaru. Z tego względu, w świetle powołanego wyżej przepisu art. 5 ust. 2a brak jest podstaw do doliczenia tego okresu ponownie przy ustaleniu wysokości emerytury z ubezpieczenia społecznego. Prawdopodobnie powyższego stanowiska potwierdził Sąd Apelacyjny w Szczecinie, który w wyroku z 28 stycznia 2016 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 371/15 wskazał wprost, że nie jest możliwe zaliczenie tego samego okresu do dwóch różnych świadczeń, gdyż to nie byłoby sprawiedliwe. Z jednego okresu można otrzymywać tylko jedno świadczenie. Nie może być bowiem tak, że z jednego momentu pracy ubezpieczony otrzymywałby dwa świadczenia.

Brak jest także w przypadku ubezpieczonego, uprawnionego zarówno do emerytury wojskowej i emerytury pracowniczej, do pobierania obu tych świadczeń. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (ust. 2).

Mając na uwadze powyższe, wątpliwości Sądu Okręgowego nie budzi fakt, że organ rentowy prawidłowo zawiesił ubezpieczonemu wypłatę świadczenia z ubezpieczeń społecznych z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia. Wypłacie podlega emerytura wybrana przez odwołującego. Zgodnie bowiem z powołanymi przepisami w przypadku osób uprawnionych do emerytury z ubezpieczenia społecznego w zbiegu z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym m.in. zawodowych żołnierzy, wypłaca się wyłącznie jedno z tych świadczeń. Prawdopodobnie powyższego stanowiska potwierdził chociażby Sąd Apelacyjny w Krakowie, który w wyroku z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1254/15 wskazał wprost, że w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty uregulowanych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z prawem do świadczeń przewidzianych w odrębnych przepisach z zakresu ubezpieczenia społecznego, niezależnie od ich ubezpieczeniowego, czy zaopatrzeniowego charakteru, obowiązuje ogólna zasada wypłaty jednego świadczenia. Z treści art. 95 ust. 1 i ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika nie budząca wątpliwości zasada prawa ubezpieczeniowego, zakładająca prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie,

jak również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych. Podobne stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 maja 2012 r. (II UK 237/11). O możliwości pobierania w zbiegu dwóch tych świadczeń nie świadczy natomiast treść wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 lipca 2014 r. (III AUa 1542/13), który określa jedynie warunki nabycia zarówno prawa do świadczenia mundurowego oraz świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Możliwość nabycia obu rodzajów tych świadczeń nie jest jednak równoznaczna z możliwością ich wspólnej wypłaty.

Dodatkowo należy wskazać, że wykładnia przepisu art. 95 ustawy emerytalnej była rozbieżna, nie tylko w orzecznictwie sądów powszechnych, ale, także, Sądu Najwyższego. Reprezentatywnym orzeczeniem Sądu Najwyższego, będącego w opozycji do rozstrzygniętej sprawy, jest wyrok tego Sądu z 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (na który w toku postępowania powoływał się B. K.), a także postanowienie z 26 sierpnia 2021 r., III USK 234/21. Wyjaśniano tam, że o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego (tak SN w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, Legalis nr 1866677, postanowienie SN z dnia 30 stycznia 2020 r., II UK 273/19).

Należy przypomnieć, że do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., zalicza się posiadane przed powołaniem/przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej. Owe okresy uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i o,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę) oraz podlega zwiększeniu – w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby – o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia, pod warunkiem że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 4 w zw. z art. 15 ustawy zaopatrzeniowej).

Mimo powyższego orzeczenia, nadal istniały w judykaturze wątpliwości co do wykładni art. 95 ustawy emerytalnej. Jednoznacznie, wyjaśniła tę problematykę uchwała w składzie 7 sędziów z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie III UZP 7/21, Sąd Najwyższy przyjął, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy wymiaru obliczoną bez uwzględniania okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z FUS, wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez niego (uchwała 7 sędziów SN z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21). Tym samym SN, powrócił do literalnej wykładni cytowanego przepisu, oraz do poprzednio zajmowanego stanowiska, w tym zakresie (por. wyrok SN z dnia 8 maja 2012 r. II UK 237/11, z dnia 4.12.2013 II UK 223/13). W kontekście odwołującego treści powyższej uchwały ma drugorzędne znaczenie, gdyż dotyczy sytuacji, gdy wymiar świadczenia wojskowego wynosił 75% podstawy wymiaru bez uwzględnienia stażu pracy z podleganiem ubezpieczeniom społecznym. Uchwała ta nie odnosi się zatem do sytuacji B. K., któremu do podwyższenia wymiaru świadczenia uwzględniono „cywilny” staż pracy, po zwolnieniu ze służby wojskowej.

Sąd, uwzględniając pogląd zaprezentowany w ww. uchwale oraz dokonując wykładni językowej i systemowej przedstawionych powyżej regulacji prawnych, przyjął, że B. K., chociaż nabył prawo do emerytury wojskowej, jak również emerytury z FUS z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, to jest uprawniony do pobierania wyłącznie jednego z tych świadczeń. W przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione przesłanki, umożliwiające odstąpienie od ogólnej zasady wypłacania jednego świadczenia. W realiach rozpatrywanego przypadku nie znajduje

zastosowania przepis art. 95 ust. 2 ustawy, z racji tego, że ubezpieczony pozostawał w służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999 r. i przyznane mu przez Wojskowe Biuro Emerytalne świadczenie nie zostało obliczone wedle zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Należy przy tym pamiętać, że omówione wyżej przepisy odnoszące się do wyjątków od reguły wypłacania jednego świadczenia, jako regulacje szczególne podlegają wykładni ścisłej, a ich rozszerzająca interpretacja jest niedopuszczalna.

Mając powyższe na uwadze sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł o oddaleniu odwołania.

SSO Renata Gąsior